

Верховний
Суд

Практика Верховного Суду щодо митних спорів

Ігор Олендер,
суддя Верховного Суду
в Касаційному адміністративному суді

Структура

- 1. Спори щодо оскарження податкових повідомлень-рішень за результатами документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи**
- 2. Спори щодо оскарження рішень про визначення коду товару**
- 3. Співвідношення правових категорій: митний контроль та митне оформлення**

Форми митного контролю

Стаття 336 Митного кодексу України визначила форми митного контролю у спосіб:

- 1) перевірки документів та відомостей, які відповідно до статті 335 цього Кодексу надаються митним органам під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;**
- 2) митного огляду (огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян);**
- 3) обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України;**
- 4) усного опитування громадян та посадових осіб підприємств;**
- 5) огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено на митні органи;**
- 6) перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем;**
- 7) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;**
- 8) направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу;**
- 9) пост-митний контроль.**

Однією з форм митного контролю є проведення митним органом документальних перевірок щодо дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Проведення документальних перевірок по суті є формою реалізації митного пост-контролю (аудиту).

Митний пост-аудит як форму митного контролю було започатковано Конвенцією про гармонізацію та спрощення митних процедур 1973 року (Киотська конвенція), норми якої набрали чинності та стали обов'язковими для України 15 вересня 2011 року.

Митний кодекс України був доповнений **статтею 337-1** згідно із Законом України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» № 141-IX від 02.10.2019, яка запровадила порядок проведення **пост-митного контролю**.

Стаття 345 Митного кодексу України

Документальна перевірка - це сукупність заходів, за допомогою яких митні органи переконуються у правильності заповнення митних декларацій, декларацій митної вартості та в достовірності зазначених у них даних, законності ввезення (пересилання) товарів на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивезення (пересилання) товарів за межі митної території України або за межі території вільної митної зони, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних та інших платежів, а також пені, контроль за справлянням яких покладено на митні органи.

Вичерпний перелік підстав для проведення документальної позапланової перевірки визначено у статті 346, а для документальних невиїзних – у статті 351 Митного кодексу України.

Для довідки: у європейських країнах не існує умови встановлення факту порушення до початку перевірки для отримання права контролюючим органом на її проведення, як це регламентовано Митним кодексом України. Відповідно до практики іноземних країн виявлення ризиків за операціями суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності є підставою для початку перевірки.

Документальні виїзні перевірки:

стаття 346 МК України – підстави та порядок проведення

стаття 349 МК України – умови допуску посадових осіб органів доходів і зборів до проведення документальних (планових чи позапланових) виїзних перевірок

Документальні невиїзні перевірки:

стаття 351 МК України – підстави та порядок проведення

Справа № 821/568/17 (постанова ВС від 18 грудня 2018 року)

Позиція Верховного Суду:

“Верховний Суд погодився з судами попередніх інстанцій про протиправність наказу про проведення документальної невиїзної перевірки з огляду на те, що він не містить інформації щодо виявлення відповідачем ознак, які свідчать про можливе порушення законодавства України з питань державної митної справи з боку позивача, з яких декларацій, за який період тощо. Суд зазначив, що лист Одеської митниці ДФС (без номера та дати), не є належною підставою для призначення перевірки в розумінні пункту 1 частини другої статті 351 МК України, оскільки вказаний лист так само не свідчить про виявлення відповідачем можливих порушень Товариством законодавства України з питань державної митної справи”.

Справа № 808/2133/17 (постанова ВС від 07 серпня 2018 року)

Позиція Верховного Суду:

“Ні наказ «Про проведення документальної невиїзної перевірки дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи», ні акт, складений за наслідками проведення такої перевірки, не містять жодних фактів про виявлення контролюючим органом ознак, що свідчать про можливе порушення позивачем законодавства України з питань державної митної справи та в чому саме вони полягають. Також у вказаних документах відсутні відомості про отримання інформації про такі порушення Підприємства від суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та виробників таких товарів або ж із висновків акредитованих відповідно до законодавства експертів.

При цьому посилання в наказі лише на пункт 1 частини другої статті 351 МК України не дає можливості ідентифікувати визначену вказаною нормою фактичну підставу для призначення документальної невиїзної перевірки позивача, що суперечить положенням МК України”.

Справа № 803/1420/17 (постанова ВС від 05 червня 2018 року)

Позиція Верховного Суду:

“Колегія суддів відхиляє посилання Підприємства на правову позицію Верховного Суду України, викладену в постановах від 07.11.2011 у справі № 21-223а11, від 26.06.2012 у справі №21-130а12, та від 04.07.2013 у справі № 21-202а13, згідно з якою, якщо митний орган, приймаючи ВМД, самостійно визначає митну вартість товару та пропускає товар на митну територію України (після сплати імпортером передбачених законом податків і зборів), то в подальшому він не має правових підстав для прийняття податкових повідомлень про донарахування податкових зобов’язань, за винятком випадку коли за наслідками службової перевірки або розгляду кримінальної справи встановлено змову між декларантом і митним органом, спрямовану на заниження обов’язкових платежів, оскільки вказаний правовий висновок був висловлений на підставі положень Законів, які втратили чинність”.

Справа № 817/510/15 (постанова ВС від 28 лютого 2019 року)

Позиція судів першої та апеляційної інстанцій:

«Задовольняючи позов, суди попередніх інстанцій виходили з того, що Товариство подало виключний та повний пакет документів під час здійснення митного оформлення імпортованого позивачем товару за контрактом № 1 від 10.04.2012. Натомість документи, що надійшли від митних органів В'єтнаму, свідчать лише про здійснення зовнішньоекономічної операції між Vietnam Intimex Joint Stock Corporation (В'єтнам) і SENSBURG PROJECT S.A. (Панама) та жодним чином не підтверджують факту заявлення позивачем при митному оформленні товарів за митною декларацією від 03.07.2012 № 204050001/2012/007651 недостовірних вартісних показників товару, що призвело до заниження податкових зобов'язань».

Позиція Верховного Суду:

«Органи ДФС з метою здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів мають право проводити документальні перевірки після завершення процедури митного оформлення та випуску товарів. При цьому підставою для проведення документальної невиїзної перевірки, згідно з пунктом 2 частини другої статті 351 МК України, є, зокрема, надходження від уповноважених органів іноземних держав документально підтвердженої інформації про недостовірність відомостей, що містяться в поданих митному органу документів щодо товарів, митне оформлення яких завершено.

[...] Отже, суди дійшли передчасного та такого, що не ґрунтується на матеріалах справи висновку про те, що факт заявлення позивачем при митному оформленні товарів за митною декларацією недостовірних вартісних показників товару, що призвело до заниження податкових зобов'язань, не підтвердився. Суди не забезпечили повного і всебічного з'ясування обставин в адміністративній справі, не вжили визначених законом заходів для з'ясування всіх обставин справи, у тому числі щодо виявлення та витребування доказів з власної ініціативи, що унеможливило встановлення фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення справи».

Справа № 813/2699/17 (постанова ВС від 04 вересня 2018 року)

«Підставою для прийняття ГУ ДФС у Львівській області оскаржуваного податкового повідомлення-рішення про донарахування Товариству грошового зобов'язання з ПДВ стали документи, отримані від митної адміністрації Польщі, а саме експортні митні декларації, які містили відомості щодо вартості товарів (вироби з деревини, зібрані панелі для підлоги багат шарові: паркетні дошки збірні), що відрізняються від задекларованих позивачем під час митного оформлення.

Між тим, інформацію, що надійшла в рамках міжнародної співпраці від митної адміністрації Польщі, суди попередніх інстанцій дослідили лише на предмет відсутності в ній документального підтвердження факту будь-яких взаємовідносин між позивачем та фірмою «Baltic Wood s.a.», в той час як в контексті спірних правовідносин вирішальне значення має не наявність/відсутність взаємовідносин між вказаними підприємствами, а суттєва розбіжність в ціні товару, придбаного позивачем у фірми «HIGH YIELD GOODS LP» (за ціною 8371,38 та 4573,56 дол. США), яка попередньо придбала його у фірми «Baltic Wood s.a.» (за ціною 25187,54 та 16034,39 євро)».

Результати розгляду справи Верховним Судом: новий розгляд.

Митний брокер не має права оскаржити рішення про визначення коду товару

Справа № 826/8363/15 (постанова ВС від 11 червня 2019 року)

Позиція Верховного Суду:

«Таким чином, з огляду на зміст вищенаведених норм, а також те, що позивач у відносинах з відповідачем виступав представником (митним брокером) ТОВ «Пульсар Лімітед», яке є отримувачем/імпортером/власником імпортованого товару, оскаржуване рішення про визначення коду товару від 17 січня 2015 року № КТ-100000000-0006-2015 як акт індивідуальної дії стосується прав та інтересів саме ТОВ «Пульсар Лімітед», оскільки створює юридичні наслідки у вигляді можливого подальшого донарахування ввізного мита, податків та зборів саме для цієї юридичної особи. Водночас права та законні інтереси ТОВ «Герлах Україна» як митного брокера щодо митного оформлення та випуску у вільний обіг товару, який належить іншій особі, вказане рішення жодним чином не порушує».

Аналогічна позиція викладена в постанові ВС від 14 лютого 2019 року у справі № 815/3842/17.

Притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, передбаченого статтею 485 МК України, у разі прийняття рішення митним органом про визначення коду товару

Справа № 334/1738/16-а (постанова ВС від 14 травня 2019 року)

Позиція Верховного Суду:

«Склад правопорушення, передбаченого статтею 485 МК України, передбачає, з-поміж іншого, те що особа, яка його вчинила, діяла умисно, тобто усвідомлено, цілеспрямовано чинила так, щоб уникнути від сплати митних платежів (у тому числі й сплати їх у меншому розмірі). Об'єктивна сторона правопорушення, відповідальність за яке встановлено статтею 485 МК України, полягає у поданні неправдивих відомостей щодо істотних умов зовнішньоекономічного договору (контракту), ваги (з урахуванням допустимих втрат за належних умов зберігання і транспортування) або кількості, країни походження, відправника та/або одержувача товару, неправдивих відомостей, необхідних для визначення коду товару згідно з УКТ ЗЕД та його митної вартості, та/або надання з цією ж метою органу доходів і зборів документів, що містять такі відомості.

Отже, зовнішній прояв (винного, протиправного) діяння передбаченого статтею 485 МК України обов'язково повинен поєднуватися з умислом суб'єкта його вчинення на посягання на охоронювані законом суспільні відносин (визначений законом порядок сплати податків та зборів).».

Суб'єктом відповідальності за порушення передбачені статтею 485 МК України може бути лише декларант або уповноважена ним особа.

Постанова ВС від 06 листопада 2018 року у справі № 607/15295/15-а

Справа № 807/3168/14 (постанова ВС від 18 січня 2018 року)

Позиція Верховного Суду:

«Під митним контролем товари, транспортні засоби комерційного призначення перебувають з моменту заявлення митного режиму (шляхом подання митної декларації) до фактичного перетинання ними митного кордону України (отримання дозволу від митного органу).

Таким чином, навіть після завершення митного оформлення товару, яке в даному випадку було здійснено на внутрішньому митному посту, митні органи у пункті пропуску на митному посту уповноважені були здійснювати митний контроль товару шляхом проведення передбачених Митним кодексом України контрольних-перевірочних заходів до фактичного перетинання таким товаром митного кордону України.».

Верховний
Суд

Дякую за увагу!